

**Відгук офіційної рецензентки,
докторки медичних наук, професорки кафедри внутрішньої медицини №2
ЛНМУ імені Данила Галицького Радченко Олени Мирославівни
на дисертаційну роботу Самчука Олега Олеговича
«Клініко-патогенетичні особливості перебігу серцевої недостатності
на фоні коронавірусної хвороби», представлену до разової спеціалізованої
вченої ради ДФ 36.600.088 при ЛНМУ імені Данила Галицького МОЗ
України для здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 22 –
Охорона здоров'я за спеціальністю 222 – Медицина**

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Проблема хронічної серцевої недостатності (ХСН) залишається основною причиною захворюваності, смертності та інвалідності в усьому світі, що набуло особливого значення за умов пандемії COVID-19, коли саме наявність ХСН суттєво погіршувала перебіг інфекції, її прогноз та збільшувала тривалість госпіталізації. Слід зазначити, що діагностика ХСН на фоні COVID-19 з дихальною недостатністю є складною і потребує певного уточнення, оскільки вона може виникати навіть за відсутності в анамнезі серцево-судинних хвороб або кардіоваскулярних факторів ризику, не встановленими залишаються і чинники несприятливого перебігу ковідної пневмонії на фоні ХСН.

Тому дослідження з покращення ефективності діагностики та лікування ХСН на тлі коронавірусної хвороби на підставі вивчення поширеності, особливостей перебігу та виявлення прогностичних чинників, що визначають прогноз, є актуальним і своєчасним науковим дослідженням.

Зв'язок теми дисертації з науковими програмами. Дисертаційна робота є фрагментом науково-дослідної роботи кафедри терапії №1, медичної діагностики та гематології і трансфузіології ФПДО на тему “Особливості патогенезу, діагностики та лікування захворювань серцево-судинної, травної, ендокринної та дихальної систем в клініці та експерименті” (№ ДР 0120U002142), співвиконавцем якої є дисертант.

Новизна наукових положень, висновків, рекомендацій. Дисертантом уперше вивчено клініко-патогенетичні особливості та поширеність поєданого перебігу ХСН та коронавірусної інфекції. На секційному матеріалі пацієнтів

показано, що у кожного четвертого пацієнта є міокардіальна макрофагальна інфільтрація інтерстицію та субепікардіальної жирової тканини серця, інтерстиційний набряк, дифузна фрагментація кардіоміоцитів та гіперемія без залучення лімфоцитів. Уперше продемонстровано, що така інфільтрація асоціювалася зі зростанням ключового маркера серцевої недостатності – попередника мозкового натрійуретичного пептиду (NTproBNP) та з важкими гіпоксичними проявами.

Практичне значення роботи полягає в описі недоліків використаної на практиці етіологічної діагностики коронавірусної хвороби, у пропозиції серійного визначення мозкового натрійуретичного пептиду як маркера декомпенсації ХСН при респіраторній недостатності у пацієнтів з COVID-пневмонією та розчинної форми супресора пухлиногенності 2 (sST2) для стратифікації ризику пацієнтів з поєднаним перебігом ковіду та ХСН.

Результати дослідження впроваджені до практики відділень лікарень Львівської, Волинської та Закарпатської області та до навчального процесу кафедр ЛНМУ (терапії №1, медичної діагностики та гематології і трансфузіології ФПДО; сімейної медицини; пропедевтики внутрішньої медицини; сімейної медицини ФПДО)

Обґрунтованість і достовірність наукових результатів не викликає сумнівів, оскільки вони підтверджуються обсягом клінічного матеріалу (ретроспективний аналіз 555 історій хвороб та обстеження 205 пацієнтів), сучасними інформативними методами дослідження, адекватною статистичною обробкою матеріалу.

Висновки та рекомендації відповідають поставленим завданням, відображають результати власних досліджень, зумовлюють новизну, теоретичну та практичну значимість дослідження.

Оцінка змісту, оформлення та обсягу дисертації. Дисертація викладена на 215 сторінках друкованого тексту (основний текст 139 стор.) і складається зі вступу, огляду літератури, опису матеріалів та методів дослідження, трьох розділів з описом власних досліджень, аналізу та узагальнення результатів

дослідження, висновків та практичних рекомендацій. Список використаної літератури включає 304 джерела, з них 281 латиницею. Робота достатньо ілюстрована (37 таблиць та 23 рисунків).

У **вступі** (8 сторінок) автор подає актуальність, зв'язок дисертації з науковими програмами, мету, завдання, наукову новизну, апробацію, публікації, а також обсяг і структуру дисертаційної роботи. Огляд літератури **«Сучасні погляди на етіологію, патогенез, діагностику та лікування серцевої недостатності на фоні коронавірусної хвороби»** викладений на 29 сторінках, включає опис загального поняття про коронавірусну хворобу та коморбідні стани (1.1), впливу ковідної-інфекції на серцево-судинну систему (1.2), молекулярних механізмів проникнення та пошкоджувальної дії вірусу (1.3). У 2 розділі **«Матеріал та методи дослідження»**, на 19 сторінках описані загальна характеристика обстежених хворих (2.1), дизайн дослідження (2.2), клініко-лабораторні та інструментальні методи дослідження (2.3) та статистичні методи (2.4), використані у проведенні дослідження.

Розділ 3 **«Особливості клінічного перебігу пацієнтів з COVID-19 пневмонією у поєднанні з серцевою недостатністю і без неї»** викладений на 41 сторінці, складається з 3 підрозділів: 3.1 - Клінічна характеристика хворих з COVID-19 пневмонією в ретроспективному аналізі, що включає клінічні характеристики та особливості діагностики COVID-19 пневмонії (3.1.1), поширеність коморбідних станів при COVID 19 пневмонії (3.1.2), фактори несприятливого прогнозу та поширеність смертності у госпіталізованих пацієнтів із COVID-19 пневмонією та ХСН (3.1.3); 3.2 - Клінічна характеристика хворих з COVID-19 пневмонією та ХСН у проспективному аналізі; 3.3 - Біомаркери серцевої дисфункції у хворих на COVID 19 в поєднанні з ожирінням та ХСН. Розділ 4 **«Клініко-патоморфологічні особливості ураження серця при COVID-19»** викладений на 14 сторінках, на підрозділи не структурований. Розділ 5 **«Біомаркери sST2 ТА NTproBNP у прогнозування несприятливого перебігу при COVID-19»** викладений на 6 сторінках, на підрозділи також не структурований.

Розділ «Аналіз і узагальнення результатів дослідження» (11 стор.) пояснює виявлені факти і положення, порівнює власні результати з даними літератури, підводить підсумок дослідженню. Робота завершується 7 висновками і 5 практичними рекомендаціями, які відображають результати досліджень, логічні і чіткі, відповідають поставленим завданням.

Повнота оприлюднення та публікації результатів дисертації. За темою дисертації опубліковано 12 праць, з них 3 статті у наукометричних базах Scopus та Web of Science, 5 статей у фахових наукових виданнях України та 2 тез доповідей у матеріалах конференцій, 2 інформаційних листи.

Особистий внесок здобувача. Спільно з науковим керівником визначені ключові напрямки, мета і завдання дослідження, дизайн, обрані методи дослідження, сформульовані висновки і практичні рекомендації. Автор самостійно проаналізував сучасну наукову літературу, приймав участь в обстеженнях та лікуванні хворих на COVID-19, здійснив первинну обробку результатів досліджень, сформував електронну базу даних, статистично опрацював результати. Разом із співавторами написав та оформив наукові публікації. Запозичень ідей співавторів не було.

Перевірка на наявність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності проведена уповноваженим органом ЛНМУ і показала відсутність ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації; текст представлених матеріалів дисертації є оригінальним на 98% та не містить порушень академічної доброчесності, про що видана довідка встановленого зразку.

Відповідність дисертації спеціальності та профілю спецради. Дисертація відповідає паспорту спеціальності «Медицина» і профілю одноразової спеціалізованої вченої ради.

Зауваження та запитання. Дисертація оформлена згідно з вимогами. Зауважень по суті роботи, методиці виконання, обробці та інтерпретації результатів немає. У роботі виявлені орфографічні, стилістичні та пунктуаційні помилки та дефекти форматування: не усі таблиця та рисунки розташовані

безпосередньо після посилання; деякі рисунки мають дубляж інформації; відсутній пробіл до та після рисунків; після назви таблиць крапка не ставиться, назви подані то курсивом, то звичайним шрифтом, не усі аббревіатури розшифровані при першому згадуванні; недоцільна заливка деяких фрагментів таблиць, невдалі назви рисунків (напр., не «поширеність смертності...», а «смертність...»). Вважаю недоцільним занадто дріб'язковий поділ підрозділу 1.2 «Вплив COVID-19 на серцево-судинну систему» Огляду літератури на субпідрозділи, частина з яких має 1-2 сторінки, а частина не відноситься до серцево-судинної системи взагалі (напр., «Коронавірусна хвороба та цукровий діабет 2 типу», «Коронавірусна хвороба та ожиріння»).

Наведені зауваження не стосуються суті та методології роботи та не зменшують її наукового і практичного значення. У плані наукової дискусії хотілось би отримати відповіді на наступні питання.

1. Яка, на вашу думку роль, є роль виявленої мононуклеарної інфільтрації серцевого м'яза у померлих пацієнтів з COVID-19?
2. Які переваги має визначення супресора пухлиногенності 2 (sST2) над іншими маркерами серцевої недостатності, що використовуються у клінічній практиці?

Висновок про відповідність дисертації вимогам, які висуваються до наукового ступеня доктора філософії

За актуальністю, методичним рівнем виконання, новизною та практичним значенням отриманих результатів, обґрунтованістю наукових положень і висновків, їхньою достовірністю та повнотою викладу в публікаціях дисертаційна робота Самчука Олега Олеговича: **«Клініко-патогенетичні особливості перебігу серцевої недостатності на фоні коронавірусної хвороби»**, виконана під керівництвом професора Склярова Є.Я., відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової

установи про присудження ступеня доктора філософії» в галузі знань 22 – Охорона здоров'я за спеціальністю 222 – Медицина».

Офіційна рецензентка:

докторка медичних наук,
професорка кафедри внутрішньої медицини №2
ЛНМУ імені Данила Галицького

Олена РАДЧЕНКО

Підпис

Засвідчую

Провідний фахівець
відділу кадрів
ЛНМУ ім. Данила Галицького